

ПОСЛЕРАТНИ РАЗВОЈ ЗДРАВСТВЕНЕ
СЛУЖБЕ У ЈАГОДИНИ
1945 - 1980

Апстракт: Рад је покушај да испрати послератни развој медицинске службе у Јагодина, од оснивања Опште болнице 1945. године преко образовања Медицинског центра 1962. године до формирања РО Медицинског центра „Јагодина” 1974. године.

Кључне речи: Јагодина, Здравствена служба, Општа Болница Медицински центар.

Прву познату установу за неговање и лечење болесника основао је бискуп Василије у мало-азијској Цезарији 370. године. Почев од VI века и појавом великих епидемија, довело је до оснивања болница где су лечени углавном губавци. Оваква места су углавном служила у сакупљање и изолацију заражених на једном месту, а подржавана су од разних верских редова тог времена (Темлари, Јоханити). Појавом и прихватањем хришћанства у Европи, помоћ оболелима добила је нову димензију.

У средњовековној Србији Немања и његов син Сава, основали су манастирску болницу између 1191 и 1199. године у манастиру Хиландар. Прву српску болницу Сава је основао између 1208. и 1216. у манастиру Студеница, која је носила назив Свети Дух, и где је одељење за душевне болеснике одвојено од одељења за телесне болеснике. Касније се помињу Дечани (око 1330), Милешева (1327), и Раваница (1381). Почетком XV века деспот Стеван Лазаревић оснива болницу у Београду. Током аустријске окупације (1718–1737) спомињу се приватне болнице у Београду. У великој Градишки и Свилајнцу отворене су болнице 1823. године, три године касније у Шапцу, а 1833. године у Пожаревцу и 1944. у Крагујевцу, итд.

Болести су настајале као директна последица нечистоће, ниског нивоа културе живљења, културе становања и исхране, као резултат недовољног знања о чувању здравља—здравствене непросвећености. Забележене су честе појаве епидемија, нарочито

шуге, у једном периоду појавиле су се венеричне болести, хигијена зуба није ни постојала, умрло се од стомачних болести и срдоболје. Разна веровања и празноверице су пружале простор за појаву и рад којекаквих видара и надрилекара. У Србији тек тридесетих година XIX века започиње организовани рад на развијању здравствене културе.

Појава епидемије куге 1837. године (чији је центар заразе био у Јагодина) и рад лекара Карла Нађа, допринеће да Кнез Милош предузме још енергичније мере. Јагодина је првог физикуса Карла Белонија, добила 1839. године. Прва апотека у власништву мр Ђорђа Крстића, отворена је 1852. године, прва болница окружног типа отворена је 1867. године.

ОСНИВАЊЕ БОЛНИЦЕ И РАД ДО КРАЈА
II СВЕТСКОГ РАТА

Када је 8. марта 1852. године упућен захтев за оснивање болнице, јагодинско начелство започело је рад на припремању основних услова за рад. Од јагодинских еснафа прикупљен је прилог и узета је под кирију зграда за болницу где је одмах и постављено шест болесничких кревета. Али све је остало на томе, јер се та болница у каснијим извештајима помиње као Дом за немоћне, изнемогле и болесне. Сама зграда била је у јако лошем стању.

Болница је отворена тек у другој половини 1867. године. Њен управник је био, тадашњи окружни физикус др Милосав Па-

вловић, а налазила се у кући Аврама Петронијевића.¹ До 1914. године радила је у тој старој, трошној згради, а исте године сазида-на је нова болница, и то: главна зграда, једна зграда (кухиња, канцеларија, стан за еконо-ма, магацин и перионица), зграда за капелу и зграда за становање особља.²

Указом министра народног здравља од 4. априла 1921. године оглашена је за окружну болницу II реда.³ Током свог рада више пута је мењала називе и радила као: Државна болница, Бановинска болница, Окружна болница, Градска болница и конач-но као Општа болница у Светозареву.

Током 1945. године у болници је било смештено одељење Војне болнице лаких ра-њеника број IV.⁴

ПЕРИОД ОД 1945-1962

Ослобођење Јагодине, затекло је здравствену службу у врло тешком стању, како у материјалном тако и у погледу кадро-ва. Здравствену службу чиниле су следеће организационе јединице:

Општа болница,
Дом народног здравља,
Градска амболанта,
Уредска амбуланта,
Железничка амбуланта
и две апотеке.

Осим тога постојала је зубна служба коју су држали приватни зубари и један сто-матолог.

ОПШТА БОЛНИЦА

Болница је имала само опште одеље-ње на коме су поред општих случајева лече-на и деца и обављани порођаји. Посебно је било издвојено заразно одељење, које је слу-жило за изолацију и лечење болесника од за-разних болести. Болница је имала укупно 60 постеља. Имала је двојицу лекара: управник

др Милутин Велимировић и други лекар др Јевта Аћимовић. Остало особље су сачиња-вали: бабица, 12 болничара и још неколико помоћних радника, укупно око 20 запосле-них. Средњомедицинских радника није било све до 1953. године. Крајем 1945. године до-лази педијатар др Стаја Стајић, који оснива и води дечије одељење. После две године де-чије одељење је одвојено и посебно форми-рано у посебној згради. Тада је формиран и дечији диспансер, који је у почетку водио ле-кар дечијег одељења уз посебну надокнаду, а касније ће бити формирана посебна служба.

Даљи корак у развоју здравствене службе учињен је 1953. године, када је др Радмила Шарановић формирала прво хирур-шко одељење. До тада се рад у хируршкој амболанти сводио само на превијање, која су обављали болничари превијачи. (Раније је повређене прегледао и у исто време наме-штао преломе руку и ногу, чувени Милосав Радојевић „Слатинац”. Болеснике је прегле-дао у Шареној кафани, касније у холу хотела Палас, или на скверу пазарним данима, а у остале дане је то обављао у своме селу. И дуго времена након оснивања хируршког одељења Слатинац је и даље имао своје па-цијенте).

У оквиру хируршког одељења посто-јала је посебна соба за порођаје. Порођаје је обављала бабицу уз надзор и контролу хи-рурга др Радмиле Шарановић. Када је 1955. године др Богомир Митић завршио четворо-месечни курс за гинеколошка обољења и по-рођаје, он је преузео руковођењем одељења за гинеколошка обољења и порођаје, а у оквиру хируршког одељења. Године 1956. отворен је први диспансер за труднице, за који је опрема добијена од УНИЦЕФ-а. Ги-неколошко одељење као посебна служба формирано је 1957. године доласком првог гинеколога др Чедомира Банковића. Налази-ло се на месу преуређене и дограђене зграде бившег „заразног одељења”.

Грудно одељење отворено је 1953. го-дине у згради грађеној специјално за антитуберкулозну службу а први шеф био је др Момчило Савић, фтизиолог.

Када је 1957. године дошао први спе-цијалиста за интерне болести др Ђорђе Сла-

¹ Војислав Марјановић, Здравствена култура Јагодине у XIX веку, Светозарево, 1972, 248-254.

² Историјски архив Јагодина, Општа болница Светозаре-во, извештај бр. 492/1929.

³ Исто, акт бр 215/1921.

⁴ Исто, поверљиво број 108 из 1945.

вујевић, формирана је служба за интерне и инфективне болести

У оквиру болнице формираће се током 1957. године и рендгенолошка служба коју је организовао и водио пензионисани пуковник др Митровић.

Све ово утицало је да Општа болница током 1958. године добије дозволу да обавља обавезни стаж лекара, као и специјалистички стаж за лекаре.

ДОМ НАРОДНОГ ЗДРАВЉА

Дом здравља радио је у кругу Опште болнице и чиниле су га две организационе јединице: санитарно-епидемиолошка станица и школски диспанзер.

Санитарно-епидемиолошку станицу водили су др Милорад Јанковић и др Радомир Марковић. Непосредно након рата ова станица је развила врло широку активност на побољшању санитарно-хигијенских прилика на подручју ондашњег Среза беличког. Посебна пажња посвећена је борби против вашљивости и шуге. У ту сврху организовани су краћи курсеви за хигијеничаре на селу, и то тако, да је свако село имало једног до двојицу хигијеничара, који су добили посебна средства за борбу против вашљивости и шуге и обучени су да воде борбу за побољшање хигијене у стану, дворишту и исхрани. И поред оскудног знања и средстава ови хигијеничари су учинили веома много, тако да су и шуга и вашљивост врло брзо готово потпуно искорењени. Године 1954. ова служба прешла је у Ћуприју, где је наставила да се развија и проширује своју делатност на читавом подручју.

Школска амбуланта радила је у оквиру дома здравља заједно са санитарно-епидемиолошком станицом. Од ње је 15. децембра 1945. године формиран школски диспанзер. Руководилац је била др Љубица Стародубчев. Школски диспанзер је 1947. године прикључен градској амбуланти. Тек 1948. године диспанзер је добио, поред лекара и административног службеника и једну приучену болничарку, а следеће године и прву медицинску сестру. Диспанзер је од 1958. године добио и другог лекара, па је отада кренуо

рад у две смене. Од 1961. године добија и трећег лекара, и тако је остало све до 1962. године, када је диспанзер припојен Медицинском центру.

Школски диспанзер је и поред лоших услова смештаја, са оскудним кадровима и материјалним средствима, од самог почетка развијао своју делатност углавном у превентивном и куративном правцу, борећи се са великим тешкоћама. Ученици су у већини случајева били неухрањени и анемични, код њака са села било је много цревних паразита, вашију и шугавости.

ГРАДСКА АМБУЛАНТА

Градска амбуланта обухватала је амбуланте опште медицине. Први шеф ове установе био је др Милан Стефановић, а остали лекари др Миљивоје Лазаревић и др Станимир Раковац. Доктор Стефановић је од 1948. до 1955. године вршио дужност градског санитарног инспектора града Светозарева и Среза беличког.

Градска амбуланта је постепено проширивала своју делатност и развила се у дом здравља, који је у једном периоду обухватао целокупну амбулантно поликлиничку службу. Сврха оснивања дома здравља је била рационалнија организација здравствене заштите становништва са минималним ценама лекарске услуге, али уз истовремено заустављање приватне лекарске праксе

Дом здравља био је смештен у згради дотадашње радионице намештаја АД „Висунг”, недалеко од чувене Шарене кафане (на месту данашње старе робне куће). По изјавама савременика: пацијенти су могли да скрате време чекања ако тркнут мало до комшије у Шареној кафани, па гужви никада није ни било.

Године 1958. Дом здравља се дезинтегрисао и формиране су три самосталне здравствене станице, као и самостална зубна амбуланта. Таква организациона шема остала је све до 1962. године.

У селима светозаревачког среза радила је само једна амбуланта, у Багрдану, где је лекар одлазио једном до два пута недељно.

Касније је ова амбуланта добила сталног лекара.

Октобра 1953. године отворене су амбуланте у селима Бунар, Драгошевац, Доње Штипље и Дубока, које су имале по једну медицинску сестру и бабицу, сем у Доњем Штипљу где је била само бабица. Лекар је одлазио једном до два пута недељно.

Од свих амбуланти, одржала се само она у Бунару. Амбуланта у Дубокој је 1956. године премештена у Глоговац. Ове две амбуланте добиле су 1958. године сталне лекаре, као и амбуланта у Багрдану. Радиле су самостално до 1962. године, када су укључене у Медицински центар.

УРЕДСКА АМБУЛАНТА

Уредска амбуланта је примала само социјално осигуране раднике и била је повезана са експозитуром социјалног осигурања. Њоме је руководио др Гаврило Стародубчев, док није припојена градској амбуланти (каснијем Дому здравља).

ЖЕЛЕЗНИЧКА АМБУЛАНТА

Железничка амбуланта примала је на прегледе искључиво железничарске раднике и чланове њихових породица. Њоме је руководио др Михајло Димић. Ова ће амбуланта остати самостална, и након 1962. године

АПOTEKA

У Јагодини су 1945. године радиле две приватне апотеке. Једна је у друштвену својину прешла откупом, а друга конфискацијом. У почетку су имале по једног фармацеута и неколико помоћних лабораната. Касније се број фармацеута повећавао, а исто тако и број фармацеутских техничара и помоћног особља. Тако је остало све до 1962. године, када су и ове две апотеке припојене Медицинском центру.

Болница се снабдевала лековима преко своје апотеке коју је у почетку водила фармацеут мр пх Вера Миленковић.

ДИСПАНЗЕРИ

Непосредно након рата показало се да је нужно да се формирају нове службе, због распрострањености појединих обољења. Нарочито је тешка ситуација била у погледу туберкулозе, кожно-венеричних обољења, болести уста и зуба, дечијих болести и сл. У предходном тексту већ је говорено о дечијем диспанзеру и диспанзеру за жене. Осим њих формиран су антитуберкулозни диспанзер, кожно-венерични диспанзер, зубна служба и диспанзер за медицину рада.

АНТИТУБЕРКУЛОЗНИ ДИСПАНЗЕР

Први антитуберкулозни диспанзер отворен је 1946. године, под управом др Драгутина Младеновића. Рад је отпочео са једним рендген апаратом из америчких војних резерви, добијеним од УНРЕ и једним апаратом за давање пнеумоторакса. Диспанзер је био доступан свакоме, уз то бесплатан, па је одиграо огромну улогу у сузбијању туберкулозе. Али средства, кадрови и специфични лекови за туберкулозу су хронично недостајали.

Посебног грудног одељења није било, већ су на општем инфективном одељењу биле резервисане 10 постеље за туберкулозне болеснике. Године 1953. изграђено је посебно грудно одељење са 53 постеље у кругу болнице. У истој згради смештен је и антитуберкулозни диспанзер. Исте године служба је добила још једног лекара.

КОЖНО-ВЕНЕРИЧНИ ДИСПАНЗЕР

Кожно-венерични диспанзер отворен је 1949. године. То је била једина служба те врсте на подручју Поморавља, Ресаве и Левча. Први шеф је била др Даринка Лазаревић и она је службу водила до 1966. године, када је диспанзер престао са радом. Са обзиром на распрострањеност ових болести, кожно-венерични диспанзер је допринео сузбијању истих. Након престанка са радом болеснике је прихватао кожно-венерични диспанзер у Ћуприји, где је формирано и кожно-венерично одељење.

ЗУБНА СЛУЖБА

Све до 10. фебруара 1948. године зубна служба је била у потпуности у приватним рукама. Држали су је један стоматолог специјалиста др Милош Путић и три зубара занатлије, који су занат учили код њега. Када је др Милош Путић напустио Светозарево формирана је Градска зубна амбуланта. Први шеф је био зубар Новица Јевремовић, радили су зубари Сима Јевремовић и Бранислав Ђурковић. Први школовани виши зубари били су Јова и Ксенија Дрча, који су почели да раде 1952. године. Године 1957. започео је са радом први стоматолог др Милован Радосављевић. До 1959. године Зубна служба је радила у оквиру Дома здравља, кад је издвојена у посебну службу и радила је самостално до 1962. године.

ДИСПАНЗЕР ЗА МЕДИЦИНУ РАДА

Након завршетка индустрије каблова 1954. године формирана је посебна фабричка амбуланта, која је прерасла у добро развијен и опремљен диспансер медицине рада. Слична амбуланта формирана је и у фабрици „Јухор”, и она се одржала све до 1971. године, када је припојена Диспансеру Индустрије каблова. Истом диспансеру прикључена се и амбуланта у „Елмосу” формирана 1971. године.⁵

МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР

Све до формирања Медицинског центра, на подручју општине Светозарева целокупну здравствену службу обављале су ситне здравствене установе са оскудним стручним кадровима, лошом опремом и slabим или никаквим фондовима. Свака служба бавила се искључиво својим проблемима, кадровске и материјалне природе. Без икакве организованости, повезаности и кординације здравствена служба није могла да очекује

напредак и развитак, нити бољу и рационалнију организацију рада.

Због свега тога поведена је акција за формирање јединствене здравствене установе за цело подручје општине Светозарево. Након брижљивих припрема 1. јула 1962. године дошло је до образовања Медицинског центра у Светозареву. (Решење СО Светозарево број 01-15656/1962), који су сачињавале све здравствене установе, сем диспанзера за медицину рада у Индустрији каблова и амбуланта медицине рада фабрике Јухор. У састав Медицинског центра ушле су следеће организације:

- Општа болница са интерно-инфективним, гинеколошким, грудним, хируршким и дечијим одељењем
- Здравствена станица број 1 са станицом за хитну помоћ
- Здравствена станица број 2 са лабораторијском службом
- Здравствена станица број 3
- Здравствена станица у Багрдану
- Здравствена станица у Бунару
- Здравствена станица у Глоговцу
- Зубна амбуланта
- Школски диспансер
- Дечији диспансер
- Антитуберкулозни диспансер
- Кожно-венерични диспансер
- I народна апотека
- II народна апотека

Први управник новоформираног Медицинског центра је био др Станимир Николић.

Једина крупнија установа, са нешто више од 100 радника била је болница. Рачуноводствену службу имале су болница, зубна амбуланта и здравствена станица бр. 1. У осталим установама рачуноводствену службу водили су хонорарни радници. Поједине од наведених установа су имале су четри до пет радника, а највећи број имао је око 10 запослених.

Медицински центар је организационо подељен по функционалном систему, тј. формиране су организационе јединице тако да свака од њих обухвата једну грану медицине и чини једну организациону и функционалну целину способну да у оквиру својих

⁵ ИАЈ, Досије регистратуре „Медицински центар Јагодина”, број 259, Реферат „Развој здравствене службе на подручју Светозарева од ослобођења до данас”.

могућности решава задатке и проблеме своје гране медицине, почев од планирања па до извршавања плана.

Међутим, док су раније планови рађени независно без икаквог усаглашавања, сада се у јединственој установи планови свих организационих јединица усаглашавају са једним јединственим планом за целу установу.

Медицински центар чиниле су следеће организационе јединице:

Служба опште медицине са три амбуланте⁶

Служба за болести уста и зуба⁷

Служба за интерне и инфективне болести⁸

Служба опште хирургије⁹

Служба за заштиту здравља жена¹⁰

⁶ Служба опште медицине чиниле су три амбуланте у граду у којима је радило 10 лекара. При амбуланти број 1 постојала је служба хитне помоћи са 2 лекара теренца. Осим здравственог особља радило је и 4 возача и један механичар, а служба је располагала са 7 санитарних возила. Смештајни услови су били врло лоши (трошна стамбена зграда преуређена за амбуланту). При амбуланти број 2 постоји лаборантска служба са 4 лаборанта. ИАЈ, Досије 259, Преглед ситуације здравства на подручју општине Светозарево, 1968. година.

⁷ Служба за болест уста и зуба располагала је задовољавајућим просторијама. При овој служби постојала је и амбуланта за дечију стоматологију у Светозареву и амбуланте у Багрдану, Бунару и Глоговцу. У Светозареву се налазио и зуботехнички лабораториј. Кадровску службу чинили су 9 стоматолога, 1 виши зубар, 9 зубних техничара и 10 асистената. Служба је делимично располагала потребним средствима за рад јер је велики део апаратуре дотрајао. Исто.

⁸ Служба интерне и инфективне медицине смештена је у старим зградама и неадекватним смештајним условима. Служба је располагала довољним бројем кадрова али је опремљеност апаратурама потребним за потпуну дијагнозу била недовољна. Исто.

⁹ Служба опште хирургије располагала је са 43 постеље а смештена је у старој и тошној згради са великим собама и неадекватним смештајним условима. Кадровска опремљеност не задовољава (стање је поправљено током 1966. године доласком двојице лекара специјалиста), Набавком новог апарата за анестезију и других инструметарија опремљеност је умногоме поправљена. Исто.

¹⁰ Служба за заштиту здравља жена састављена је од: гинеколошког одељења са 28 постеља, акушерског одељења са 25 постеља, диспанзера за жене са патронажном службом, саветовалишта за жене, саветовалишта за рано откривање рака и саветовалишта за контрацепцију. Смештајни услови, опремљеност инструментима и

Служба за заштиту здравља деце и омладине¹¹

Служба за борбу против туберкулозе¹²
Служба медицинског снабдевања–апотека¹³

Служба лаборантских услуга¹⁴

Служба општинских, рачуноводствених и техничких послова.

Осим ових служби постојале су и помоћне јединице, као што су: кабинет за трансфузију крви, рентгенски кабинет, болничка аптека, и др.

Крајем 1962. године Медицински центар се већ организационо учврстио, па је могло да се приступи решавању нагомиланих проблема.

Нова установа је наследила веома истрошена и оскудна средства за рад, чија је истрошеност била 46,1%.¹⁵ Није било довољно здравствених радника свих профила. Тачније, било је 27 лекара, 6 фармацеута, 2 дипломирана стоматолога, 56 средње медицинских радника, 41 здравствених радника ниже стручне спреме, 87 радника техничке и помоћне службе и 24 радника у администрацији и финансијској служби. Овоме додајмо и проблеме смештајног простора, који су били веома лоши. Зграда дечијег одељења је морала бити срушена и дечије одељење затворено, јер би иначе, само од себе пало.

апаратима као и кадровска опремљеност су у овој служби били сасвим добри. Исто.

¹¹ Служба за заштиту деце и омладине састојала се од Дечијег диспанзера (имао је одличне смештајне услове, по свим медицинским критеријумима; радила су два лекара специјалиста и један лекар оспособљен дошколовавањем), Школског диспанзера (смештен у новој згради са свим потребним просторијама у којима раде два лекара опште праксе) и Дечијег одељења болнице (смештено је у новим, савременим просторијама са 50 постеља. Раде два лекара специјалиста и један лекар на специјализацији). Исто.

¹² Службу за борбу против туберкулозе сачињавали су: стационарно одељење са 52 болесничке постеље и антитуберкулозни диспанзер. Исто.

¹³ У Светозареву је постојала једна аптека а у сеоским амбулантама истурена одељења. Апотека у граду радила је 24 сата и била је добро опремљена али је то недовољно за град који је у развоју. Исто.

¹⁴ Служба за лабораторијске услуге смештена је при амбуланти број 2 а при Болници. Просторије за рад нису биле довољне тако да се рад одвија у тешким условима. Кадровски је Служба била добро опремљена. Исто.

¹⁵ ИАЈ, Досије 259, Извештај о раду за 1964. годину

Али, захваљујући концентрацији свих средстава намењених здравственој заштити било је могуће да се један по један проблем решава, упркос великим тешкоћама на које је Установа налилазила. Ове тешкоће углавном су проистицале од политике финансирања здравствене заштите. Комунални завод за социјална питања није имао разумевања за напоре које здравствена служба на нашем подручју подноси, нити је имао неку трајнију политику за развој и унапређење здравствене заштите. Сличан став имала је и скупштина општине и привредне организације на нашем подручју. (Могло би се рећи да су Комунални завод у Ћуприји, Скупштина општине и привредне организације, ослободили себе великог баласта и проблема и препустили их новоформираном Медицинском центру, да их решава.

Ипак, Медицински центар се показао као веома витална установа. Поступно су предузимане мере да се средства за рад побољшају и унапреде, да се повећа број стручних радника, првенствено здравствених, да се прошире делатности установе, итд.

Као први задатак поставио се проблем изградње новог дечијег одељења са капацитетом за све видове заштите здравља деце и омладине (школски и дечији диспансер), као и кухиње и котларнице за читаву болницу.

Ови објекти су завршени 1965. године.

Упоредо са изградњом издвајана су финансијска средства за набавку нове

Изградња нове Болнице

опреме и обнову дотрајале. Уведено је централно грејање у све старе болничке зграде, потпуно је замењена опрема свих болничких одељења, дограђена је зграда зубне амбуланте ради обезбеђења просторија за зубну технику и ординације дечије стоматологије, извршене су крупније адаптације на згради грудног одељења и антитуберкулозног диспанзера, одкупљен је нови локал за апотеку и набављена комплетна нова опрема, уведено је у апотеци етажно грејање, набављен је нов четвороканални рендген-апарат,

набављено је преко 10 санитарских возила, набављена је нова опрема за хируршке сале укључујући и напредније апарате за анестезију, набављена је комплетно нова опрема за зубну амболанту, адаптиране су нове просторије и набављена нова опрема за кабинет за трансфузију, адаптирана је зграда здравствене станице у Рековцу, набављено је 25 станова, и набављене су велике количине ситније опреме и инструмената.

Медицински центар је изузетну пажњу поклањао стручном уздицању и усавршавању кадрова и то пре свега специјализацији здравствених радника са високом стручном спремом.¹⁶

Упоредо са усавршавањем кадрова проширивана је и делатност установе. До краја 1969. године отворен је низ нових служби, и то: дечија стоматологија, очна и неуролошка специјалистичка служба, диспансер за дијабетичаре, амбуланте медицине рада у „Житомлину“ и „Поморављу“, помоћна амбуланта у Доњем Штипљу, сталне зубне амбуланте у Багрдану, Бунару и Глоговцу, радиолошка служба са сталним лекарем-радиологом, бактериолошки лабораторијум и поливалентна патронашка служба која покрива цело подручје општине Светозарево и Рековац.¹⁷

Нова организациона промена извршена је 1974. године, тако што је Медицински центар подељен на две основне организације удруженог рада, и то: ООУР „Здравље“ са седиштем у Светозареву и ООУР Дом здравља „Левач“ са седиштем у Рековцу, а у оквиру радне организације Медицински центар

¹⁶ Године 1962. установа је имала 8 лекара специјалиста, а крајем 1970. године било их је 22 и 11 лекара на специјализацији, од којих ће 7 завршити специјализацију ове године, а у исто време упутиће се још 5 нових специјализаната. Тако ће на крају 1971. године бити више лекара специјалиста и на специјализацији него што је 1962. године било свих лекара укупно (укупно 35 заједно са фармацеутом и зубним лекарима). Године 1962. било је 55 медицинских радника са средњом стручном спремом, а на крају 1970. године 102. За исто време број радника са нижом стручном спремом се постепено смањује. Треба нагласити да су нови специјалисти у већини случајева били из Светозарева и околине. ИАЈ, Досије 259, Извештај из 1970. године.

¹⁷ Исто.

нтар „Јагодина“ са седиштем у Светозареву.¹⁸

ООУР „Здравље“ у Светозареву у свом саставу је имао општу болницу са пет одељења, Службу опште медицине са одређеним бројем здравствених станица и амбуланти у граду и селима, Стоматолошку службу, Лаборантско-епидемиолошку службу, Радиолошку службу, Службу медицинског снабдевања, Диспанзер за ментално здравље са дневном болницом, Дечији и школски диспанзер, Антитуберкулозни диспанзер, Офталмолошку амбуланту, Оториноларинголошку амбуланту, Кожно-венерични диспанзер и пратеће службе. Укупан број запослених је био 538 радника (од тога 68 радника високе стручне спреме и 38 специјалиста и магистра).¹⁹

¹⁸ Оваква организација рада уписана је код Окружног привредног суда у Крагујевцу на регистарском улошку број 321 и редног броја Фи 97 уписника суда. ИАЈ, Досије 259, Извештај о раду Медицинског центра „Јагодина“ ООУР „Здравље“ у Светозареву за 1978. годину, 1.

¹⁹ Исто, 2.

Dragoslav Dedić

Historical Archives of Jagodina

Summary

**THE POST-WAR PERIOD OF DEVELOPMENT OF THE PUBLIC
HEALTH CARE SERVICE IN JAGODINA 1945 – 1980**

The paper presents an effort of following the development of public health care service, since the founding of Public Hospital in 1945, till the forming of Medical Centre of Jagodina 1974. Developing of the public health services in Jagodina was passing through several phases, depending of economic and social conditions which has been formed in the period of three decades after the World War II. The work including all of the relevant facts and analysis of various medical services, incorporated in whole system of public health care services in Jagodina. The last phase of developing of the public health service in Jagodina was related on forming the Medical Centre of Jagodina in 1974, including hospital in Rekovac, besides all of the public medical services in Jagodina.